

MIHAEL KUZMIČ 1942–2005

V času priprav na izid naše revije je 29. avgusta 2005 nenadoma umrl član uredništva dr. Mihael Kuzmič.

Mihael Kuzmič je zrastel in deloval v Binkoštni cerkvi. S svojim zavzetim raziskovanjem, pridobivanjem in razširjanjem znanja o protestantizmu na Slovenskem, še posebej seveda v rodnem Prekmurju, se je uveljavil kot viden in odmeven predstavnik slovenskega protestantizma sploh. Prizadeval si je, da bi znotraj slovenskega protestantizma prišla do besede tudi njegova Binkoštna cerkev in njene reformacijske korenine, toda hkrati si je vsaj tako in še bolj prizadeval, da bi do ustreznega mesta in besede v sodobni slovenski kulturni zavesti prišlo protestantsko krščanstvo v vsej njegovi širini.

Rojen je bil 22. septembra 1942 v Vadarcih v Prekmurju. Odraščal je v Veščici pri Murski Soboti, srednje šolanje je končal v Murski Soboti. Leta 1966 se je preselil v Ljubljano in se posvetil ustanovitvi in pastoralnemu delu v Binkoštni cerkvi v Ljubljani. Pastoralno delo je opravljal do leta 1996, ko je prevzel ravnateljstvo Evangelijskega teološkega centra v Ljubljani. Od leta 2000 dalje je bil predavatelj in akademski dekan na Evangelijski teološki fakulteti v Osijeku na Hrvaškem, kjer je predaval zgodovino cerkve in praktično teologijo; vseskozi pa je v tem času živel in deloval tudi v Ljubljani. Teološko izobraževanje je končal z diplomom leta 1991 na Evangelijski teološki fakulteti v Osijeku, kjer je tudi magistriral. Bil je tajnik Binkoštna cerkve v Sloveniji v letih 1980–1988 in pomožni superintendent v letih 2001–2003; bil je član komiteja Evropske binkoštna skupnosti, podpredsednik Evropske binkoštna tiskovne agencije in član Evropskega združenja binkoštnih teologov.

Ob delu v Cerkvi se je ukvarjal s strokovnim in znanstvenim raziskovanjem na področju teologije, zgodovine, literature in migracijskih študij. Bil je sodelavec Svetopisemske družbe Slovenije in več let njen podpredsednik, sodelavec Slovenske izseljenske matice in zunanji sodelavec pri Znanstveno-raziskovalnem centru Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Sodeloval je tudi pri raziskavah v okviru Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in bil član strokovnega odbora za verstva pri uredništvu *Enciklopedije Slovenije*, tako rekoč od njenih začetkov, od 5. zvezka do zadnjega, 16. zvezka.

S preselitvijo v Ljubljano leta 1966 se je začelo njegovo pionirsko delo pri ustanavljanju Binkoštna cerkve v Ljubljani. Binkoštna cerkev je do takrat živela le v prekmurskem vaškem okolju kot plod prizadevanja Prekmurcev, povratnikov iz Amerike, kjer so med obema vojnama postali člani binkoštnega gibanja in Binkoštna cerkve. Danes si je težko predstavljati, koliko prizadevnosti, iznajdljivosti, odrekanja, verjetno tudi ponižanja, je bilo potrebno, da je v novem mestnem okolju in ob takratni, do cerkva in njihovega dela vsaj neprijazni oblasti, materialno in duhovno zaživela nova Binkoštna cerkev: od skromnih začetkov v stanovanjih do še vedno skromne, a vendarle lastne in v ta namen usposobljene hiše (1990). Hkratno ustanavljanje lastne družine in ustvarjanje osnovnih pogojev za njeno življenje je težavnost samo stopnjevala. Pri tem mu je do smrti leta 2004 zavzeto stala ob strani žena Helena, prav tako iz družine binkoštnih vernikov v Prekmurju. Ob dveh otrocih in ob tem, da je bila zaposlena kot delavka v tovarni, mu je bila vseskozi v oporo in pomoč pri pastoralnem delu, z najrazličnejšimi dejavnostmi – od organizacijskih do svetovalnih in družabnih – ki jih tako delo zahteva od pastorjeve žene. Mož Mihael se ji je po njeni smrti za izjemno požrtvovalnost zahvalil s knjigo, zelo osebno napisanim in hkrati izčrpno dokumentiranim ženinim življenjepisom – opisom skupne življenjske poti – ki je tudi sam svojevrsten dokument zgodovine Binkoštna cerkve v Ljubljani in na Slovenskem (Mihael Kuzmič, *Ila, radi smo te imeli*, Duhovna obzorja, Ljubljana 2004). Gotovo so bile v oporo pri nastajanju Binkoštna cerkve v Ljubljani tudi pastorjeve zveze z binkoštnimi cerkvami v

drugih deželah, drugod v tedanji Jugoslaviji in še posebej v ZDA, ki jih je Mihael Kuzmič vseskozi vzdrževal, ne brez težav, naporov in tudi odporov.

Na vse to spominjam, da se zavemo, kako Kuzmičeva pot v publicistično, raziskovalno in akademsko delo nikakor ni bila nekaj samoumevnega, nasprotno, kako težavna in zahtevna je bila zanj. Formalno teološko izobrazbo je dosegel (zato) šele pozno z diplomo ob delu leta 1991 in magisterijem leta 1997; doktoriral je na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani leta 2000. Strokovne prispevke je začel objavljati že v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja. V osemdesetih letih ga že srečamo na strokovnih posvetih o ekumenizmu, o pravicah verskih manjšin, o prevajanju *Svetega pisma* v prekmursko slovenščino. Njegov prispevek *Reformacija pri Ogrskih Slovencih in njena kontinuiteta* na velikem mednarodnem simpoziju *Reformacija na Slovenskem ob 400. obletnici smrti Primoža Trubarja* v Ljubljani leta 1987 je bil vključen v *III. Trubarjev zbornik* (Slovenska matica in Slovensko protestantsko društvo Primož Trubar, Ljubljana 1996). Dve samostojni znanstveni deli sta nastali v medsebojni povezavi ob pisanju magistrskega in doktorskega dela. Starejše po času nastanka (ne pa po objavi), *Prvih sedem let: Binkoštno gibanje v Sloveniji v letih 1933–1941* (Ljubljana, 2003), je izčrpna monografija o začetkih binkoštnega gibanja in Binkoštna cerkva na Slovenskem. Poleg skrbno dokumentiranih samih zgodovinskih začetkov se avtor loti tudi zgodovinskih in teoloških vprašanj mesta binkoštnega gibanja v slovenskem protestantizmu in protestantizmu sploh. Raziskovanje tega gibanja na Slovenskem ga je neizogibno usmerilo k raziskovanju prekmurskih izseljencev v ZDA in njihovega življenja. Prav to je tema njegove disertacije na Filozofski fakulteti, ki jo je kot knjigo izdal Znanstveno raziskovalni center SAZU leta 2001: *Slovenski izseljenci iz Prekmurja v Bethlehemu, v ZDA 1893–1924: Naselitev in njihove zgodovinske, politične, literarne in verske dejavnosti*. Avtorjevo raziskovanje je bilo tudi tema številnih strokovnih in poljudnih objav in predstavitev v Sloveniji in ZDA.

Poseben rezultat raziskovanja življenja slovenskih izseljencev v ZDA je tudi Kuzmičev odločilen prispevek, da sta postala tudi v domovini svojih staršev – izvira iz okolice Ribnice – znana ameriški

teolog kalvinistične usmeritve in biblicist, univerzitetni profesor Jože L. Mihelič (1902–1989) in njegovo delo. Kuzmič je pripravil in prevedel izbor iz njegovih del v slovenščino in ga pospremil z življenjepisom in bibliografijo (Jože L. Mihelič, *Preroki in njihov čas. Izbrane zgodovinsko-socialne-teološke razprave iz Svetega pisma Stare zaveze*. Svetopisemska družba Slovenije, Ljubljana 2002). Naj omenim, da je Mihelič tudi sam raziskoval in pisal o zgodovini reformacije v avstrijskih deželah in med Slovenci.

Kuzmič je sodeloval na številnih konferencah. V zbornikih, revijah in časnikih ter radijskih in televizijskih nastopih se je posvečal zgodovini reformacije in njenim protagonistom, posebej Prekmurcem, slovenskim izseljencem in njihovem življenju v ZDA in drugod, vprašanjem prevajanja *Biblije* in drugih protestantskih besedil v slovenščino. Naj omenim samo njegov pregled protestantskih izdaj *Svetega pisma* v slovenščini že iz leta 1978 v *Evangeličanskem koledarju 1978* ali razpravo *Med Catechismusom 1550in Protestantiskim katekizmom 1995* v zborniku *450-letnica slovenske knjige in slovenski protestantizem* (uredil Marko Kerševan, Znanstveni inštitut Filozofske fakultete in Slovensko protestantsko društvo Primož Trubar, Ljubljana 2001). Pisal, prevajal in urejal je tudi poljudna besedila za pastoralno delo in evangelizacijo v Binkoštni cerkvi. Tako je prevedel knjigo D. Wilkerson, P. C. Nelson, *Osnovni nauki Svetega pisma* (Ljubljana, 1997).

Kuzmičeva bibliografija tako ob dveh monografskih znanstvenih delih obsega še okrog 120 strokovnih in znanstvenih člankov v revijah in zbornikih; omenimo posebej še 30 osebnih in stvarnih gesel, za katera je napisal članke v *Enciklopediji Slovenije* o protestantskih osebnostih in avtorjih ter o protestantskem pojmovanju obravnavanih verskih pojmov in pojavov. Če k temu prištejemo še več sto poljudnih člankov, diskusijskih prispevkov, knjižnih ocen, prevodov, radijskih in televizijskih nastopov ob raznih priložnostih, posebej ob Dnevu reformacije in obletnicah, objavljenih pridig, se število bibliografskih enot giblje okrog številke 500. Dodajmu k temu še pedagoško delo na Evangelijski teološki fakulteti v Osijeku po letu 2000 in njegove posredne rezultate v diplomskih in magistrskih delih ...

PORTRETI

Dr. Mihaela Kuzmiča sem srečal kot zavzetega in vestnega sodelavca in strokovnjaka pri skupnem delu pri *Enciklopediji Slovenije*, pri projektih Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in Slovenskem protestantskem društvu. Njegova prezgodnja smrt me je prizadela, kot vse, ki smo ga poznali in cenili njegov prispevek k protestantizmu na Slovenskem in njegovemu preučevanju. S svojim raziskovanjem slovenskih izseljencev in protestantske verske dediščine je širil spominsko obzorje slovenske kulture: prepričan sem, da bo tudi sam ostal v njenem spominu.

Marko Kerševan